

לקט ידיעות – נובמבר 2021

מנהלת התכנית: אל"ם (מיל') עו"ד פנינה שרביט ברוך

רכז התכנית ועורך הלקט: עו"ד אורי בארי

צוות המחקר: יהל גרליץ, יעל יוסילביץ', אילון שמואל ואילון שרביט

♦ ידיעות מתוך ישראל

♦ ידיעות בינלאומיות שקשורות לישראל

♦ ידיעות בינלאומיות

ידיעות מתוך ישראל

חקיקה

ב-30 בנובמבר התקבל חוק סמכויות מיוחדות להתמודדות עם נגיף הקורונה החדש (הוראת שעה) (תיקון מס' 10), התשפ"ב-2021.

פסיקה

בג"ץ 7678/21 כאיד מוחמד חסן נמורה נ' מפקד כוחות צה"ל באיו"ש
ב-15 בנובמבר דחה בג"ץ עתירה שהוגשה על ידי פלסטיני במסגרתה התבקש להורות על ביטול צו המעצר המינהלי שהוצא כנגדו, נוכח מצבו הרפואי הקשה שנובע משביתת רעב ממושכת. בית המשפט ציין כי צו המעצר הותלה לאחרונה נוכח מצבו הרפואי-תפקודי, וקבע כי אין מקום לביטול צו מעצר מינהלי שאיננו בתוקף.

ע"מ 1883/21 עיריית חברון נ' שר הביטחון

ב-4 בנובמבר [דחה](#) בית המשפט העליון ערעור שהוגש על ידי פלסטינים כנגד צווי ההפקעה וההחלטות שהתקבלו על ידי המדינה לצורך הנגשת מתחם מערת המכפלה לאנשים עם מוגבלויות, במסגרתו נטען כי מאחורי הפעולות המתוכננות עומד מניע פוליטי וכי קיימות חלופות אחרות שמקטינות את הפגיעה באוכלוסייה המקומית והמוסלמית. בית המשפט קבע כי אין עילה להתערב בהחלטת בית המשפט קמא, וכי אין בהפקעה של השטחים משום פגיעה של ממש במעוררים או באופיו של האתר.

ע"א 220/19 עיזבון המנוחה ביסאן אבו אלעיש ז"ל נ' משרד הביטחון

ב-24 בנובמבר [דחה](#) בית המשפט העליון ערעור שהוגש על ידי אב פלסטיני ששכל את שלושה בנותיו במהלך הפצצה ישראלית בעזה במהלך מבצע עופרת יצוקה בשנת 2009, כנגד החלטת בית המשפט המחוזי לדחות את תביעת הנזיקין שהגיש כנגד המדינה. בית המשפט קבע כי אין עילה להתערב בהחלטת בית המשפט המחוזי, וכי האירוע נופל תחת הגדרת המונח "פעולה מלחמתית" בחוק הנזיקין האזרחיים אשר מקנה למדינה חסינות מהותית.

עדכונים נוספים

ב-7 בנובמבר [פורסם](#) כי אלוף פיקוד מרכז הוציא צו המגדיר כארגוני טרור בגדה המערבית חמישה מתוך ששת הארגונים של החזית העממית לשחרור פלסטין, אשר הוכרזו על ידי שר הביטחון ב-22 באוקטובר כארגוני טרור בישראל. הארגון השישי הוכרז כבר בעבר כארגון טרור בגדה.

ב-22 בנובמבר [חתמו](#) ישראל, ירדן ואיחוד האמירויות על מסמך הצהרת כוונות לשיתוף פעולה אזורי במאבק במשבר האקלים, אשר כולל תוכנית להקמת מתקנים פוטו-וולטאיים ויכולת אגירת אנרגיה בירדן בהיקף של 600 מגה וואט, אשר תיוצא לישראל, ובחינת הקמת מתקן התפלת מים בישראל בהיקף של עד 200 מיליון קוב אשר ייוצאו לירדן.
22 בנובמבר, [Reuters](#); 22 בנובמבר, [Times of Israel](#).

ידיעות בינלאומיות שקשורות לישראל

ב-3 בנובמבר [הוסיפה](#) מחלקת המסחר האמריקאית שתי חברות ישראליות שעוסקות בסייבר התקפי, NSO Group ו-Candiru, לרשימת החברות שעוסקות בפעילות המנוגדות לאינטרסים של הביטחון הלאומי או מדיניות החוץ של ארצות הברית. ביחס לחברות צוין כי הן פיתחו וסיפקו תוכנות ריגול לממשלות זרות, שהשתמשו בהן כדי לפגוע בפקידי ממשל, עיתונאים, אנשי עסקים, פעילים פוליטיים, אקדמאים ועובדי שגרירויות. ההכרזה כוללת שתי חברות נוספות, מרוסיה וסינגפור. על חברות שנמצאות ברשימה מוטלות מגבלות רישוי בכל הנוגע ליצוא, יצוא מחדש והעברה (בתוך המדינה) של מוצרים מסוימים.

3 בנובמבר, [הודעת מחלקת המסחר](#); 3 בנובמבר, [הודעת מחלקת המדינה](#); 3 בנובמבר, [Reuters](#); 3 בנובמבר, [Guardian](#). לניתוח ההחלטה ודיון במשמעותה ראו: צ'ארלס קפיטו, [ברנדון ואן גראק](#) ולוגן רן, 29 בנובמבר, [Lawfare](#).

ב-8 בנובמבר [קבעה](#) ערכאת ערעור פדרלית בארצות הברית כי חברת הסייבר הישראלית NSO Group אינה נהנית מחסינות המוענקת לגופים הקשורים לממשלות זרות, וכי עצם השימוש של הלקוחות הממשלתיים של החברה בטכנולוגיה ובשירותים שלה לא הופך אותה ליסוכנות או כלי של מדינה זרה. זאת, במסגרת דיון בתביעה שהגישה פייסבוק כנגד החברה בשנת 2019, במסגרתה נטען כי היא הפיצה את תוכנות הריגול פגסוס על גבי פלטפורמת וואטסאפ לכ-1400 מכשירים סלולריים. ערכאת הערעור הורתה על המשך הדיון בתביעה. בתוך כך, ב-23 בנובמבר [הגישה](#) חברת אפל תביעה כנגד NSO במסגרתה נטען כי החברה השתמשה בתוכנת פגסוס למעקב אחר מכשירים סלולריים של משתמשי החברה.

9 בנובמבר, [Reuters](#); 24 בנובמבר, [Reuters](#). לניתוח ההחלטה ראו: [וויליאם דודג'](#), 9 בנובמבר, [Just Security](#).

ב-26 בנובמבר [הכריזה](#) בריטניה על ארגון חמאס, על כל זרועותיו, כארגון טרור. 29 בנובמבר, [הודעת משרד החוץ](#); 26 בנובמבר, [Times of Israel](#).

ב-23 בנובמבר [קיבל](#) בית הדין האירופי לצדק (CJEU) ערעור שהוגש על ידי מועצת האיחוד האירופי על החלטת בית הדין הכללי של האיחוד מחודש ספטמבר 2019, אשר ביטל, מטעמים פרוצדורליים, את הכרזת המועצה להמשיך ולכלול את חמאס ברשימת ארגוני הטרור ולהקפיא את נכסיו. בית הדין קבע כי על החתימה של הנשיאה והמזכיר הכללי על ההחלטה מספקת, על אף שהנימוקים המלאים להחלטת המועצה הופיעו במסמכים נפרדים. 23 בנובמבר, [הודעת בית הדין](#).

ב-24 בנובמבר [הכריזה](#) אוסטרליה על ארגון חיזבאללה, על כל זרועותיו, כארגון טרור. 24 בנובמבר, [הודעת משרד החוץ](#); 24 בנובמבר, [Guardian](#).

ב-24 בנובמבר [פורסם](#) כי ממשלת בלגיה אימצה החלטה במסגרתה הורתה על סימון מוצרים שמקורם בגדה המערבית, מזרח ירושלים ורמת הגולן כ"מוצר מההתנחלויות" ולא מישראל. בישראל [גיננו](#) את ההחלטה וצינו כי היא מחזקת את הקיצוניים ולא מסייעת לקידום השלום באזור.

ידיעות בינלאומיות

התפשטות מגפת הקורונה

ב-19 בנובמבר [קבע](#) בית המשפט החוקתי הפדרלי של גרמניה כי ההגבלות שהוטלו במדינה בחודש אפריל 2021, כחלק מהמאבק במיגור נגיף הקורונה, אשר כללו עוצר, איסור מפגשים וסגירת בתי ספר, היו מידתיות. זאת, בין היתר, נוכח העובדה שההגבלות היו לתכלית ראויה; על בסיס ידע מקצועי; וביחס לסגירת בתי הספר, המדינה פיצתה הורים שהחלטה הטילה עליהם נטל כבד (כגון הורים לילדים עם צרכים מיוחדים).

30 בנובמבר, [Politico](#).

דיני מלחמה

ב-3 בנובמבר [פרסם](#) המפקח הכללי של חיל האוויר האמריקאי דוח ביחס לתקיפת המל"ט האמריקאי ב-29 באוגוסט בקאבול, שהביאה למותם של עשרה אזרחים אפגנים וביניהם שבעה ילדים. הדוח מצא כי התקיפה נבעה משורה של טעויות, כולל אי הבחנה בילד מספר דקות לפני ביצוע התקיפה, אך לא נבעה מרשלנות פלילית.

3 בנובמבר, [The Hill](#); 4 בנובמבר, [Reuters](#). לביקורת על ממצאי הדוח ראו: [יוג'ין פידל](#), 5 בנובמבר, [Just Security](#).

מאבק בטרור

ב-29 באוקטובר [גזר](#) בית דין צבאי בגואנטנמו 26 שנות מאסר על מג'יד חאן, פעיל אל-קאעידה ממוצא פקיסטני שנעצר בשנת 2003 בפקיסטן והועבר בהמשך למתקן המעצר גואנטנמו, בגין ביצוע פשעי מלחמה. בשנת 2012 הודה חאן, במסגרת עסקת טיעון, בביצוע פשעים הכוללים, בין היתר, רצח וסיוע למזימת טרור. ב-28 באוקטובר, במהלך שימוע שנערך לו, [נתן](#) חאן עדות בפני בית הדין בנוגע לעינויים שעבר במתקן המעצר מצד סוכני CIA.

29 באוקטובר, [Guardian](#). לניתוח עדותו של חאן ראו: [סקוט רוהם](#), 4 בנובמבר, [Just Security](#).

משפט בינלאומי פלילי וחקירות על פשעי מלחמה

ב-3 בנובמבר [הודיע](#) תובע בית הדין הפלילי הבינלאומי, קאריס חאן, עם סיום הבדיקה המקדמית שהתקיימה בוונצואלה מאז חודש פברואר 2018, כי הורה על פתיחת חקירה בנוגע לחשדות לביצוע פשעים נגד האנושות על ידי השלטונות במדינה, אגב ההפגנות כנגד השלטון החל מחודש אפריל 2017. עוד הודיע חאן כי [חתם](#) על מזכר הבנות עם ממשלת ונצואלה בנוגע לשיתוף פעולה. 4 בנובמבר, [Reuters](#); 4 בנובמבר, [Guardian](#). לניתוח ההחלטה, וכן ההחלטה מחודש אוקטובר לסגור את הבדיקה המקדמית בקולומביה ראו: [נעמי רוט-אריזה](#), 15 בנובמבר, [Just Security](#).

ב-1 בנובמבר [דחתה](#) ערכאת הערעור של בית הדין הפלילי הבינלאומי את ערעורו של עלי מוחמד עלי עבד-רחמן (עלי קושייב), שעסק בשאלת הסמכות של בית הדין להעמיד לדין תושב סודן על פשעים שקבועים בחוקת רומא, למרות שסודן אינה צד לה. ערכאת הערעור קבעה כי לבית הדין יש סמכות שיפוט, וכי יש לבחון את סוגיית התחולה של כל אחד מהפשעים בסודן מכוח המשפט הפנימי או המנהגי. קושייב, מנהיג מיליצית ג'נג'ווי (Janjaweed), מואשם בביצוע פשעי מלחמה ופשעים כנגד האנושות בין השנים 2003-2004 בחבל דרפור שבסודן. משפטו עתיד להיפתח בחודש אפריל 2022. 1 בנובמבר, [הודעת בית הדין](#); 2 בנובמבר, [ASIL](#). לניתוח ההחלטה ראו: [גבריאל לנטנר](#), 12 בנובמבר, [EJIL:Talk!](#); לניתוחים וביקורות על ההחלטה בהיבט של עקרון החוקיות ראו: [אלכסנדר סקנדר גאלנד](#), 22 בנובמבר, [EJIL:Talk!](#); [טליה דה סוזה דיאס](#), 1 בדצמבר, [EJIL:Talk!](#).

ב-25 בנובמבר [הורתה](#) ערכאת הערעור של בית הדין הפלילי הבינלאומי על קיצור עונשו של אחמד אל-מהדי, פעיל בארגון הטרור אנצאר א-דין הפועל במאלי, בשנתיים, כך שישתחרר בספטמבר 2022. זאת, בין היתר, לאור שיתוף הפעולה של אל-מהדי עם בית הדין. אל-מהדי הורשע בחודש אוגוסט 2016, לאחר שהודה באשמה, בביצוע פשעי מלחמה של תקיפה מכוונת כנגד מבנים דתיים והיסטוריים בשנת 2012 בטימבוקטו, ונגזרו עליו 9 שנות מאסר. 25 בנובמבר, [הודעת בית הדין](#).

ב-30 בנובמבר [הרשיע](#) בית משפט בגרמניה את טאהא אל-ג'ומיילי, פעיל דאעש ממוצא עיראקי, בביצוע פשעי מלחמה, פשעים נגד האנושות ורצח עם כנגד המיעוט היזידי, וגזר עליו מאסר עולם. מדובר בפעם הראשונה שבה פעיל דאעש מורשע בגין רצח עם. הפשעים בוצעו, בין היתר, כנגד אמה וביתה בת החמש ממוצא יזידי אשר נלקחו כשפחות בית והוטלו עליהן עונשים שונים, כולל שהייה ממושכת בחום, אשר הובילה לפציעתה של האם ומותה של הילדה. על אשתו של אל-ג'ומיילי, ג'ניפר וניש, הוטלו בחודש שעבר 10 שנות מאסר בגין סיוע למותה של הילדה. 30 בנובמבר, [Reuters](#); 30 בנובמבר, [Guardian](#); 2 בדצמבר, [ASIL](#).

זכויות אדם

ב-12 בנובמבר [הפנתה](#) הנציבות האירופית את הונגריה לבית הדין האירופי לצדק (CJEU) בגין אי ציות לפסיקת בית הדין מחודש דצמבר 2020, וביקשה להטיל עליה סנקציות כספיות. פסק הדין [קבע](#) כי הונגריה הפרה את הדין האירופי כאשר עיכבה הגשת בקשות למקלט מדיני מפליטים ומהגרים בגבול עם סרביה, וגירשה שלא בהתאם לדין האירופי שוהים בלתי חוקיים במדינה, והורה עליה לתקן חקיקה מדינתית משנת 2015 שאיפשרה את ביצוע ההפרות. 12 בנובמבר, [Reuters](#); 17 בנובמבר, [ASIL](#).

סייבר, טכנולוגיה ופרטיות

ב-11 בנובמבר [חתם](#) הנשיא ביידן על חוק שאוסר על ועדת התקשורת הפדרלית (FCC) לבדוק או להנפיק אישורים עבור ציוד של חברות הנחשבות כמסכנות את הביטחון הלאומי. הרשימה כוללת חמש חברות סיניות, בין היתר, וואווי ו-ZTE. 11 בנובמבר, [הודעת הבית הלבן](#); 11 בנובמבר, [Reuters](#).

ב-25 בנובמבר [אימצו](#) המדינות החברות בארגון החינוך, המדע והתרבות של האו"ם (UNESCO) מסמך עקרונות לא מחייב, הכולל המלצות לכללים בדבר אתיקה של שימוש בבינה מלאכותית (AI). 25 בנובמבר, [הודעת UNESCO](#); 25 בנובמבר, [הודעת האו"ם](#).

מדיניות ביטחונית וצעדים ביטחוניים

ב-3 בנובמבר אימצה מועצת הביטחון של האו"ם את [החלטה 2604 \(2021\)](#) במסגרתה האריכה בשנה את המנדט של כוח האיחוד האירופי לבוסניה והרצגובינה (EUFOR-Althea), אשר מסייע ביישום הפסקת האש בהתאם להסכמי דייטון משנת 1995. 3 בנובמבר, [הודעת מועצת הביטחון](#); 4 בנובמבר, [ASIL](#).

ב-12 בנובמבר אימצה מועצת הביטחון של האו"ם את [החלטה 2605 \(2021\)](#) במסגרתה האריכה בשנה את המנדט של כוח האו"ם לרפובליקה המרכז אפריקאית (MINUSCA). 12 בנובמבר, [הודעת מועצת הביטחון](#).

סנקציות

ב-15 בנובמבר אימצה מועצת הביטחון של האו"ם את [החלטה 2607 \(2021\)](#) במסגרתה האריכה בשנה את אמברגו הנשק החלקי שהוטל על סומליה, ואת המנדט של קבוצת המומחים של האו"ם למדינה. 15 בנובמבר, [הודעת מועצת הביטחון](#).

ב-15 בנובמבר [אימץ](#) האיחוד האירופי תיקון למשטר הסנקציות שלו על בלארוס, באופן שמרחיב את הקריטריונים ומאפשר לכלול ישויות וגופים המסייעים לפעולות משטר הנשיא לוקשנקו בעידוד הגירה בלתי חוקית לתוך גבולות האיחוד.

14 בנובמבר, [Reuters](#); 15 בנובמבר, [Guardian](#).

ב-15 בנובמבר הטילו [ארצות הברית](#), [בריטניה](#) ו**קנדה** סנקציות על מספר בכירים בניקרגואה, בשל זיוף תוצאות הבחירות שהתקיימו במדינה ב-7 בנובמבר, בין היתר, באמצעות כליאת אנשי אופוזיציה, כולל שבעה מועמדים פוטנציאליים לנשיאות, וחסימת מפלגות מהשתתפות. בבחירות זכה הנשיא המכהן, דניאל אורטגה, בכהונה רביעית.

16 בנובמבר, [Reuters](#).

ענייני הגירה

ב-16 בנובמבר [קבע](#) בית הדין האירופי לצדק (CJEU) כי תיקון לחוק משנת 2018 בהונגריה הקובע כעבירה פלילית ארגון וסיוע להגשת בקשות מקלט בידי אלו שאינם זכאים לכך לפי הקריטריונים במדינה, והגבלת חופש התנועה של מי שחשוד בעבירה הזו, מפר את הדין האירופי. בית הדין קבע כי החוק לא מידתי, בין היתר, נוכח העובדה שהוא פוגע בזכות של מבקשי מקלט לקבל ייעוץ משפטי, ומחייב את המסייע לברר מראש אם הבקשה תצליח, באופן שמרתיע מפני סיוע לבקשות בכלל.

16 בנובמבר, [הודעת בית הדין](#); 16 בנובמבר, [Washington Post](#); 16 בנובמבר, [Politico](#).

שינויי אקלים

ב-2 בנובמבר, במהלך ועידת האקלים השנתית שנערכה בגלזגו (COP 26), [הכריזו](#) ארצות הברית והאיחוד האירופי כי למעלה ממאה מדינות חתמו על יוזמה משותפת לצמצום פליטות גז מתאן ב-30% לכל הפחות עד סוף העשור, בהשוואה לרמתן בשנת 2020. בתוך כך, ב-2 בנובמבר [פרסם](#) ממשל בידן תוכנית פעולה לצמצום פליטות גז מתאן בארצות הברית.

2 בנובמבר, [הודעת הבית הלבן](#); 2 בנובמבר, [Reuters](#); 2 בנובמבר, [Washington Post](#).

ב-13 בנובמבר, בסיומה של ועידת האקלים השנתית שנערכה בגלזגו (COP 26), [חתמו](#) כלל המדינות החברות באמנת המסגרת של האו"ם (UNFCCC) על הסכם אקלים חדש (Glasgow Climate Pact), הקובע, בין היתר, כי על המדינות לעדכן את היעדים שהציבו לעצמן לצמצום פליטות גזי החממה כבר בוועידת האקלים הבאה, אשר צפויה להתקיים בשנת 2022 במצרים (ולא בעוד חמש שנים כפי שנקבע בהסכם פריז משנת 2015). עוד קובע ההסכם, לראשונה, כי יש להפחית בהדרגה את השימוש בפחם ואת הסובסידיות לדלקים מאובנים.

13 בנובמבר, [Reuters](#); 13 בנובמבר, [Guardian](#). לניתוח ההסכם בהיבט של הפחתת השימוש בדלקים מאובנים ראו: [הרו ואן אסל](#), 26 בנובמבר, [EJIL: Talk!](#); לניתוחים בדבר היתרונות

והחסרונות של ההסכם ודיונים בצעדים הבאים שיש לנקוט ראו: **בן אברהם וג'וסלין פרי**, 24 בנובמבר, [Just Security](#); **מארק נוויט**, 17 בנובמבר, [Lawfare](#).

התפתחויות מדיניות

ב-16 בנובמבר **קבע** בית הדין האירופי לצדק (CJEU) כי חוק בפולין המאפשר לשר המשפטים למנות שופט של ערכאה פלילית למינוי בפועל בערכאה פלילית גבוהה יותר, וכן לבטל את המינוי בכל עת ללא צורך בנימוק, עלול לפגוע בעצמאות השיפוטית. בית הדין קבע כי כדי למנוע חשש שהמינוי ישמש אמצעי אפשרי לשליטה של פוליטיקאי בהחלטה שיפוטית, יש לפרסם את אמות המידה למינוי ולביטולו; לפרסם נימוקים להחלטות; ולאפשר ביקורת שיפוטית על ביטול מינוי.

16 בנובמבר, [הודעת בית הדין](#); 17 בנובמבר, [ASIL](#).

ב-8 בנובמבר **קבע** בית הדין האירופי לזכויות אדם (ECtHR) כי פולין הפרה את האמנה, כאשר המותב המשמעתי שהוקם בבית המשפט העליון הפולני דחה בקשה של שני שופטים לעבור לערים אחרות. זאת, נוכח העובדה כי הליך מינוי השופטים למותב הושפע מהרשויות המחקקת והמבצעת, באופן שמערער את הלגיטימיות שלו, וכי הוא לא מהווה ערכאה שהוקמה כדין כמשמעותה באמנה. בית הדין הורה לפולין לתקן את ההפרה.

8 בנובמבר, [הודעת בית הדין](#); 8 בנובמבר, [Reuters](#).

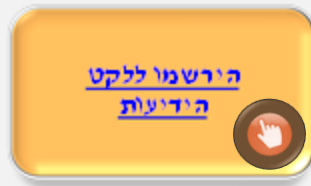
ב-23 בנובמבר **קבע** בית הדין האירופי לצדק (CJEU) כי הדין האירופי מונע מבית משפט עליון מדינתי לקבוע כי הפניית שאלה על ידי ערכאה שיפוטית נמוכה במדינה לבית הדין אינה חוקית, בנימוק כי השאלה אינה רלוונטית והכרחית ליישוב המחלוקת שעומדת בפני אותה ערכאה, וכי אין לפתוח בהליכי משמעת כנגד השופט שהפנה. זאת, במסגרת דיון בעניינו של שופט בהונגריה שהפנה שאלה לבית הדין בנוגע לזכות נאשם למתורגמן ולמידע בהליך פלילי, ובשל ההפניה נפתח כנגדו הליך משמעתי.

23 בנובמבר, [הודעת בית הדין](#); 23 בנובמבר, [Reuters](#).

ב-16 בנובמבר **פרסם** המפקח הכללי של משרד ההגנה האמריקאי דוח בנוגע לאחריות ולאופן התגובה של משרד ההגנה לפריצה לבניין הקפיטול ב-6 בינואר, במסגרתו מצא כי תפקוד המשרד בתקופה שלפני הפריצה ובמהלכה היה תקין ובהתאם לחוק.

לניתוחים וביקורות של הדוח ראו: **אמילי דאי**, 15 בדצמבר, [Lawfare](#); **ריאן גודמן וג'סטין הנדריקס**, 21 בדצמבר, [Just Security](#).

לקט הידיעות "משפט וביטחון לאומי" מתפרסם אחת לחודש. [צפו בלקטי הידיעות הקודמים](#).

*אם נתקלתם בבעיה בהרשמה, ניתן להירשם על ידי שליחת שם מלא וכתובת דוא"ל ל- lawans@inss.org.il

ניתן למצוא אותנו ב:

© 2017 כל הזכויות שמורות

המכון למחקרי ביטחון לאומי
רחוב חיים לבנון 40, רמת-אביב, תל-אביב 6997556, ת.ד. 39950
טל': 03-6400400 (שלוחה 475), פקס: 03-7447589

info@inss.org.il

